

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וַתֵּרָא שָׁרָה (קדמא ואזלא) אֶת בֶּן הָגֵר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם מִצְחָק (בראשית כא, ט)

רבי שמואל טוביה שטרן מציין¹ שבכל הפרשה לא נזכר שמו של ישמעאל. הוא נזכר כבן, כנער, כילד אבל לא בשמו. ראשית דבר יש לומר 'שם רשעים ירקב'² ואין להם שם כלל. ועוד "מעשה אבות סימן לבנים" כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק, עם בני אפילו אינו כיצחק, ועם יצחק אפילו אינו בני, כי ישראל אע"פ שחטא, ישראל הוא, ואפילו אם אינו יצחק הוא בני. ויש רמז כאן לכל שונאי ישראל שאי אפשר להזכיר אותם בשמותם כי אין להם שמות. בן האמה אין לו יחס ואינו יורש עם בן הגבירה, וזהו **וַתֵּרָא שָׁרָה קדמא ואזלא, אז ולדורות. ע"כ.**

תוספת לרמז: במנהג ספרד נקראים הטעמים **אזלא גירש**, ובכך מודגש יותר **גירוש** בן האמה.

שלום המאירי

וַתֵּרָא שָׁרָה (קדמא ואזלא) אֶת בֶּן הָגֵר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם מִצְחָק (בראשית כא, ט)

רבי דוד כוכב מבאר: טעמי **וַתֵּרָא שָׁרָה** הם קדמא ואזלא, כלשון הגמרא³ "שפיל ואזיל בר אווזא ועיניה מטייפי (צופין למרחוק. רש"י)".

שרה צפתה בנבואתה למרחוק את מעללי ישמעאל.

וַתֵּרָא שָׁרָה אֶת-בֶּן-הָגֵר הַמִּצְרִית (דרגא תביר) אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם מִצְחָק. (י) וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם הֲרֵשִׁי הָאִמָּה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ ... (בראשית כא, ט)

ישמעאל אינו מוזכר בשמו, ושרה אומרת "גרש האמה הזאת ואת בנה", ואינה מזכירה את שם הגר. שרה סברה שישמעאל חוזר על לעג ששמע מאמו, כפי שמבאר **רבי עובדיה ספורנו**: "את בן הגר המצרית. חשבה שהתעורר לזה הלעג מפני ששמע כך מאמו כאמרם ז"ל שותא דינוקא בשוקא או דאבוהי או דאימיה⁴. מצחק. מלעיג על המשתה שנעשה בבית אברהם באמרו שנתעברה מאבימלך". ע"כ.

ונרמז בטעמים: **אֶת-בֶּן-הָגֵר הַמִּצְרִית** (דרגא תביר), **דרגא שבורה**, הגר לעגה לשרה (לעיל טז, ג - ד), וכך נהג בנה, ואף לבסוף חזרה לעיקרה, למצרים, כפי שמבאר רש"י לקמן (בראשית כא, כא) "וַתֵּקַח לוֹ אִמּוֹ אִשָּׁה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם - ממוקם גדוליה שנאמר ולה שפחה מצרית וגו'. היינו דאמרי אינשי זרוק חוטרא לאוירא אעיקריה קאי", גם **צורת** הדרגא רומזת ל"זרוק חוטרא לאוירא אעיקריה קאי".

שלום המאירי

¹ **עטרת זהב**, רבי שמואל טוביה שטרן, אב"ד מיאמי ביטש, ירושלים תשסה.

² **משלי י, ז**: זָכַר צְדִיק לְבָרָה וְשֵׁם רָשָׁעִים יִרְקָב.

³ מגילה דף יד עב ובבא קמא דף צב עב.

⁴ שיחת הילד בשוק היא ממה ששמע מאביו או מאמו.

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם **גִּרְשִׁי** (תביר) הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֵת בְּנָהּ כִּי לֹא יִירָשׁ בֶּן הָאֵמָה הַזֹּאת
עִם בְּנֵי עַם יִצְחָק (בראשית כא, י)

מובא בזוהר⁵ שזכות ישמעאל בארץ ישראל היא בזכות המילה, אך זכות זו מוגבלת. עתידים בני ישמעאל לשלוט בארץ הקדושה זמן רב, בשעה שהיא ריקה מכל, כמו שהמילה שלהם היא ריקה ולא שלימה. ע"כ.

ונרמז בטעמים: **גִּרְשִׁי** (תביר) הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֵת בְּנָהּ, תביר אותיות ברית. ישמעאל ישלוט בארץ ישראל בזכות המילה, עד שתפקע זכותו ויגורש ממנה.

שלום המאירי

וַיִּרְעַ הַדְּבָר (דרגא תביר) מֵאֵד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אוֹדֶת בְּנֵו (בראשית כא, יא)

שרה ראתה למרחוק, שלא עתיד לצאת מישמעאל בן קשר.

כך מבאר רבי משה סופר, תורת משה: "על אודות בנו, אמר מרן זצ"ל בשם אביו זצ"ל עפ"י גמרא ב"ב פ' יש נוחלין דאמר שמואל לרב יהודה לא תהי' בי עבורי אחסנתא אפי' מברא בישא לברא טבא דלמא נפקא מיני' בנין דמעלי⁶, ולכך היה רע בעיני אברהם לשלח ישמעאל להעבירו מנחלה על אודות בנו של ישמעאל דדלמא הוי מעלי אבל שרה ראתה ברוה"ק דלא תצא ממנו בנין דמעלי ולכך אמר ה' לאברהם שישמע לקולה שהיא השיגה בזה יותר".⁷ ע"כ.

ונרמז בטעמים: **וַיִּרְעַ הַדְּבָר** (דרגא תביר), הטעם דרגא רומז בצורתו להשתלשלות הדורות. אברהם הבין ששרה סבורה שגם ההמשך (דרגא) של ישמעאל יהיה שבור, גרוע.

שלום המאירי

⁵ זוהר חלק ב דף לב עא. הובא לעיל בראשית טו, יא בהערה.

⁶ אל תהיה בהעברת ירושה מהראוי לה, אפילו מבן רע לבן טוב, כי אולי מהבן הרע עתידים לצאת בנים טובים.
⁷ כך גם מבאר תפארת יהונתן, רבי יהונתן אייבשיץ: "וירע הדבר מאוד בעיני אברהם על אודות בנו. הא דהרע לאברהם כי היה נביא וצדיק ורשע לא קאמר כמו שפרשתי לעיל שאין הקב"ה מודיע בחירת האדם שיבחר לעצמו לנביא באמירה אבל שרה היתה בחינת רואה וראתה ברה"ק שיבחר להיות רשע ולכך נקראת יסכה שסכה ברוה"ק ולכך היה אברהם טפל לשרה בבואה". ראה גם כתב סופר, רבי אברהם שמואל בנימין סופר: "ונ"ל דהיה אברהם מסופק מה יעשה, אם ישלח את ישמעאל אולי לא טוב עושה, פן ואולי כשיהיה אצלו ייטיב דרכו, ואם ישלחו יצא לתרבות רעות, וטוב יותר ששמאל דוחה וימין מקרבו. ונגד זה חשש איפכא, פן ילמד יצחק ממעשיו הרעים בהתחברו לרשע, ולא ידע אברהם מה לעשות. והיינו וירע מאוד בעיני אברהם, שהיה קשה לו שהיה נבון בדבר זה אודות בנו, אודות יצחק בנו, ולולי כן היה טוב שלא לגרשו אלא בשביל בנו לא ידע איך יעשה, ואמר לו ה' כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה, קול נבואתה, כי היא רואה שלא ייטיב ישמעאל דרכו, ואם תשלחוהו אז ביצחק יקרא לך זרע שיהיה צדיק משא"כ בהתחברו לרשע. וגם את ישמעאל לגויי אשימנו כי זרעך הוא, בזכותך, אבל לא בזכות עצמו, כנ"ל וק"ל".